

Strzelecka Celina, *Aranżowanie temporalności: kulturowe praktyki zarządzania czasem*, Wrocław 2022.

Celem naukowym rozprawy jest opis kulturowych praktyk zarządzania czasem, występujących w społeczno-ekonomicznych realiach późnego kapitalizmu, oraz analiza tych praktyk i ich wpływu na stosujące je jednostki w kontekście zasad, norm i wartości wytwarzanych przez neoliberalizm. Według autorki do kulturowych praktyk zarządzania czasem należą: 1) szkolenia prowadzone przez ekspertów w dziedzinie rozwoju osobistego; 2) metody i techniki zarządzania czasem; 3) nowe technologie informacyjno-komunikacyjne, takie jak aplikacje na smartfony, mające wspomagać organizację czasu. Kulturowe praktyki zarządzania czasem, przybierające postać szkoleń, metod i aplikacji, badane są za pomocą rozmaitych narzędzi teoretycznych, przede wszystkim tych rozwiniętych przez Michela Foucault. Autorka odwołuje się do foucaultowskiej perspektywy mikrofizyki władzy oraz analiz dyscyplin i samodyscypliny, a także wykorzystuje pojęcia takie jak rządomyślność, ujarzmianie czy techniki siebie. W dysertacji analizowane są treści i charakter nauczanych w ramach szkoleń sposobów aranżowania temporalności, a także innych działań, poprzez które jednostki wypracowują własne strategie umożliwiające im funkcjonowanie we współczesnej kulturze pośpiechu, efektywności, niedoczasu i przepracowania. Autorka koncentruje się również na tym, w jaki sposób nowe technologie związane z zarządzaniem i organizacją czasu wpływają na doświadczenia i zachowania jednostek.

Przedstawiony w pracy materiał empiryczny został zgromadzony w trakcie etnograficznych badań terenowych przeprowadzonych przez autorkę w latach 2019-2020, w ramach projektu *Aranżowanie temporalności: kulturowe praktyki zarządzania czasem* (projekt nr 2017/27/N/HS3/00479 realizowany w ramach programu „Preludium” finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki). Autorka wykorzystała metodę obserwacji uczestniczącej w trakcie trzech szkoleń z zarządzania czasem organizowanych w polskich miastach powyżej 500 tys. mieszkańców, a także przeprowadziła 60 wywiadów jakościowych z przedstawicielami różnych zawodów podzielonych na cztery grupy zależne od formy zatrudnienia i miejsca wykonywania pracy. Analiza zgromadzonego materiału jest podstawą opisu sposobów działania w czasie oraz myślenia i mówienia o czasie w odniesieniu do dominującego aktualnie w Polsce modelu ekonomicznego. Uwzględniając lokalny charakter przedstawionych w dysertacji danych, autorka dokonuje szczegółowej a zarazem krytycznej analizy podejścia do czasu i czasowych hierarchii wytwarzanych pod wpływem neoliberalnych wartości. Rozważania ujęte w pracy koncentrują się wokół takich zagadnień jak władza, technologia i praca – elementów centralnych dla kształtowania rytmów czasu społecznego późnego kapitalizmu. Tym samym praca sytuje się na przecięciu dwóch tradycji badawczych – krytycznych studiów nad czasem i antropologii neoliberalizmu.